

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 25 листопада 2022 р. № 1314

Київ

Про внесення змін до Положення про спостережні комісії

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

Внести зміни до Положення про спостережні комісії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2004 р. № 429 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 13, ст. 905; 2010 р., № 86, ст. 3043; 2012 р., № 37, ст. 1379, № 71, ст. 2870), виклавши його в редакції, що додається.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

Інд. 29

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 листопада 2022 р. № 1314

ПОЛОЖЕННЯ
про спостережні комісії

1. Це Положення визначає завдання, функції, повноваження та порядок утворення спостережних комісій місцевими держадміністраціями, на території яких розміщені установи виконання покарань.

Діяльність спостережних комісій координується органами, що їх утворили, та спрямовується на виконання завдань, передбачених цим Положенням.

Спостережні комісії здійснюють громадський контроль за дотриманням прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань у взаємодії з громадськими об'єднаннями.

2. Спостережні комісії у своїй діяльності керуються Конституцією України, Кримінально-виконавчим кодексом України, Законами України, “Про місцеві державні адміністрації”, “Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”, іншими нормативно-правовими актами, а також цим Положенням.

Діяльність спостережних комісій базується на принципах гласності, демократичності, добровільності, відкритості, прозорості та звітності.

3. Основними завданнями спостережних комісій є:

1) організація та здійснення громадського контролю за дотриманням прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань;

2) проведення регулярних відвідувань установ виконання покарань з метою здійснення контролю та проведення перевірок стану дотримання прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань.

На період воєнного стану спостережною комісією може бути прийняте рішення про припинення відвідувань установ виконання покарань;

3) надання допомоги у соціальній адаптації особам, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також звільненим від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом (далі — звільнені особи);

4) сприяння суб'єктам соціального патронажу у здійсненні комплексу правових, економічних, організаційних, психологічних, соціальних та інших заходів, зокрема надання послуг, спрямованих на соціальну адаптацію звільнених осіб, та органам пробації у здійсненні комплексу заходів, спрямованих на корекцію у суб'єктів пробації соціальної поведінки або її окремих проявів, формування соціально сприятливих змін їх особистості;

5) сприяння органам і установам виконання покарань у створенні належних умов для тримання засуджених, їх матеріально-побутовому та медико-санітарному забезпеченню, здійсненню оздоровчо-профілактичних заходів, підготовці засуджених до звільнення, залученню до такої діяльності громадських та благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян;

6) за потреби, у тому числі за зверненням адміністрації установи виконання покарань або уповноваженого органу з питань пробації, — участь у підготовці засуджених до звільнення, а також сприяння у визначенні місця проживання;

7) інші завдання у сфері організації та здійсненні громадського контролю за дотриманням прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань, наданні допомоги у соціальній адаптації звільненим особам відповідно до Закону України “Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”.

Спостережні комісії, що утворюються обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, також надають методичну допомогу спостережним комісіям, що утворені районними держадміністраціями, контролюють їх діяльність, узагальнюють та поширюють досвід їх роботи, розробляють та затверджують форму звітності спостережних комісій.

4. Відповідно до покладених завдань спостережні комісії:

1) погоджують:

постанови начальника кримінально-виконавчої установи закритого типу (далі — виправна колонія) щодо зміни умов тримання засуджених у межах однієї виправної колонії, якщо постанова передбачає збільшення обсягу встановлених для засуджених обмежень і більш суворі умови тримання;

подання адміністрації виправної колонії щодо переведення засуджених до виправної колонії з вищим рівнем безпеки;

постанови начальника виправної колонії щодо надання дозволу на проживання за межами виправної колонії засудженим жінкам на час звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також до досягнення дитиною трирічного віку та скасування такого дозволу;

подання про переведення засуджених для подальшого відбування покарання з одного виправного центру до іншого;

2) разом з органами і установами виконання покарань вносять до суду за місцем відбування покарання засудженими подання щодо звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років;

3) організують та беруть участь у здійсненні заходів соціального патронажу щодо звільнених осіб, сприяють розвитку мережі центрів соціальної адаптації та інших установ і організацій, діяльність яких спрямована на надання таким особам допомоги у соціальній адаптації;

4) інформують громадськість через засоби масової інформації про результати своєї роботи та про стан дотримання прав людини, захист основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань;

5) виконують інші функції відповідно до законодавства.

5. Спостережні комісії мають право:

1) доручати членам комісії:

відвідувати установи виконання покарань (в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці) для здійснення контролю та проведення перевірок стану дотримання прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань;

брати участь у засіданнях дисциплінарних комісій установ виконання покарань;

брати участь у засіданнях комісій установ виконання покарань під час розгляду питань про внесення до суду подань щодо умовно-дострокового звільнення засуджених осіб від відбування покарання, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, та брати участь у судових засіданнях під час розгляду таких подань;

2) висловлювати у встановленому порядку думку по суті клопотання про помилування, що подає засуджений;

3) одержувати від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів і установ виконання покарань, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, громадських

об'єднать інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на комісії завдань, зокрема у визначені в запиті строки;

4) заслуховувати на своїх засіданнях з питань, що належать до компетенції комісій, інформацію посадових осіб органів і установ виконання покарань, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремих громадян;

5) вносити на розгляд органів виконавчої влади пропозиції щодо удосконалення діяльності у напрямках, що належать до компетенції спостережної комісії;

6) вносити на розгляд до відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, постанови в порядку, визначеному пунктом 21 цього Положення;

7) проводити особистий прийом засуджених, розглядати їх звернення.

6. Члени спостережних комісій мають право без спеціального дозволу (акредитації), на підставі пред'явлення перепустки, передбаченої пунктом 8 цього Положення, в будь-який час безперешкодно відвідувати установи виконання покарань (у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці) для здійснення контролю та проведення перевірок стану дотримання прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань (за бажанням — у супроводі до трьох медичних працівників для медичного огляду засуджених та до двох представників засобів масової інформації).

Під час відвідування установ виконання покарань члени спостережних комісій користуються правами, визначеними частиною третьою статті 24 Кримінально-виконавчого кодексу України.

7. Члени спостережних комісій не мають права на власний розсуд втручатися в службову діяльність персоналу органів і установ виконання покарань, за винятком форм і способів, передбачених кримінально-виконавчим законодавством.

Адміністрація установи виконання покарань зобов'язана надавати максимальне сприяння членам спостережних комісій в доступі до документів та матеріалів, спілкування із засудженими тощо.

8. Членам спостережних комісій на строк їх повноважень надаються перепустки для відвідування установ виконання покарань, які розташовані на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

9. До складу спостережних комісій входять представники громадських та/або благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремі громадяни.

Представники громадських та/або благодійних організацій та окремі громадяни становлять не менш як половину складу комісії.

10. Членами спостережних комісій не можуть бути судді, представники органів прокуратури, органів внутрішніх справ, СБУ, Державної кримінально-виконавчої служби, Державної виконавчої служби, адвокати, особи, які мають не погашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість, а також особи, які раніше входили до складу спостережних комісій і повноваження яких були припинені достроково з підстав, передбачених підпунктами 4 і 5 пункту 14 цього Положення.

Члени спостережних комісій не мають права здійснювати громадський контроль щодо засуджених, якщо вони є близькими родичами таких осіб, а також потерпілими, свідками, законними представниками або іншими особами, які беруть або брали участь у кримінальному чи іншому провадженні щодо них.

11. Голова і секретар спостережної комісії призначаються органом, що її утворив. Заступник голови комісії обирається на її першому засіданні з числа членів спостережної комісії. Кількісний склад комісії визначається залежно від обсягу роботи від трьох до одинадцяти членів.

Голова спостережної комісії, його заступник та члени комісії беруть участь в її роботі на громадських засадах.

12. Спостережна комісія утворюється строком на три роки. Орган, що утворив спостережну комісію, інформує через засоби масової інформації та на офіційному веб-сайті про припинення повноважень комісії та формування нового її складу не пізніше ніж за три місяці до цього, а також про дострокове припинення членом комісії своїх повноважень.

Підприємства, установи і організації незалежно від форми власності, що бажають включити до складу комісії своїх представників, подають до органу, що утворює спостережну комісію, відповідні пропозиції або рішення керівного органу організації.

Пропозиції подаються у паперовій формі, підписані керівником підприємства, установи особисто, або в електронній формі, підписані шляхом накладення електронного підпису, що базується на сертифікаті відкритого ключа.

Окремі громадяни подають заяви у паперовій формі, підписані особисто, або в електронній формі, підписані шляхом накладення електронного підпису, що базується на сертифікаті відкритого ключа.

Орган, що утворює спостережну комісію, може запропонувати увійти до її складу представникам підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремим громадянам.

Повноваження спостережної комісії припиняються достроково органом, що утворив комісію, якщо прийняті спостережною комісією

рішення суперечать законодавству та призвели до порушення прав, основоположних свобод та інтересів засуджених. Факт такого порушення повинен бути підтверджений органом, уповноваженим на здійснення нагляду і контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань.

Рішення про новий склад спостережної комісії оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу, що її утворив, протягом одного тижня після його прийняття. Підприємствам, установам і організаціям та окремим громадянам, пропозиції яких щодо кандидатур до складу спостережної комісії були відхилені, надається вмотивоване рішення органу, що утворив комісію.

Формування нового складу спостережної комісії в період воєнного стану на території України та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування не проводиться.

Строк повноважень спостережних комісій продовжується на період воєнного стану на території України до затвердження органом, що утворює спостережну комісію, її нового складу.

13. Члени спостережних комісій можуть об'єднуватися в асоціацію з метою:

розроблення стандартів діяльності спостережних комісій;

надання методичної допомоги спостережним комісіям, зокрема щодо розроблення форм звітності, відповідно до напрямів роботи;

узагальнення та поширення досвіду роботи спостережних комісій;

підвищення рівня обізнаності членів спостережних комісій щодо їх прав та обов'язків, законодавства, що регулює діяльність спостережних комісій, стандартів діяльності тощо;

проведення оцінки діяльності спостережних комісій;

надання узагальнених пропозицій з питань удосконалення діяльності спостережних комісій до органів, що їх утворили;

виконання інших функцій, що виходять із повноважень спостережних комісій.

14. Повноваження члена спостережної комісії припиняються достроково:

1) за його заявою;

2) за зверненням громадської та/або благодійної організації, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, що рекомендували особу до складу комісії;

3) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

4) у разі відмови відвідувати установи виконання покарань за дорученням спостережної комісії;

5) у разі відсутності без поважних причин на трьох підряд засіданнях спостережної комісії.

15. Не допускається делегування членами спостережних комісій своїх повноважень іншим особам.

16. Організаційною формою роботи спостережної комісії є засідання, які проводяться в разі потреби, але не рідше ніж:

комісії, утвореної районною держадміністрацією, — один раз на місяць;

комісії, утвореної обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, — один раз на квартал.

Не рідше ніж один раз на шість місяців засідання спостережних комісій проводиться безпосередньо в установах виконання покарань.

Засідання спостережної комісії вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менш як половина її складу.

Голова спостережної комісії може прийняти рішення про проведення засідання у режимі відеоконференції з використанням відповідних технічних засобів, зокрема через Інтернет, або про участь члена спостережної комісії у засіданні спостережної комісії у такому режимі.

17. На засідання спостережної комісії можуть бути запрошені представники громадських та/або благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прокуратури, правоохоронних органів, засобів масової інформації та окремі громадяни.

18. Розгляд спостережною комісією матеріалів стосовно засуджених здійснюється за обов'язкової присутності представника відповідного органу або установи виконання покарань.

19. Голова спостережної комісії:

1) організовує роботу комісії, розподіляє обов'язки між її членами, надає доручення, контролює та перевіряє їх виконання;

2) забезпечує підготовку та затверджує план роботи комісії на півріччя, визначає питання, які підлягають розгляду на її черговому засіданні;

3) представляє комісію особисто або доручає своєму заступникові представляти комісію з питань, що належать до її компетенції, в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності;

4) інформує громадськість через засоби масової інформації про результати діяльності комісії не рідше ніж один раз на півроку та подає щороку до 1 лютого звіт органу, що її утворив.

20. Секретар спостережної комісії:

1) скликає засідання комісії відповідно до плану роботи комісії та організовує підготовку до їх проведення;

2) веде протоколи засідань спостережної комісії;

3) здійснює документообіг, що стосується діяльності спостережної комісії;

4) сприяє членам спостережних комісій у здійсненні їх функцій.

21. Спостережна комісія приймає рішення з питань, що належать до її компетенції, відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.

Рішення спостережної комісії оформляється постановою, яку підписує голова комісії.

Постанова спостережної комісії має бути розглянута відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності.

За результатами розгляду постанови спостережної комісії органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації незалежно від форми власності зобов'язані в десятиденний строк письмово повідомити спостережній комісії про заходи, вжиті для її виконання, або обґрунтувати причини її невиконання.

Постанова спостережної комісії може бути оскаржена до органу, що її утворив, або до суду.

22. Організаційно-технічне забезпечення діяльності спостережної комісії покладається на орган, що її утворив.

23. Спостережна комісія має печатку та бланк із своїм найменуванням.
